

Recenzia

Arnold Winston, Richard N. Rosenthal a Henry Pinsker: Úvod do podpornej psychoterapie

Trenčín, Vydavateľstvo F, 2006, 202 s.

Recenzovaná kniha, hoci formátom nevelká, predstavuje skutočne obsažný úvod do podpornej psychoterapie, ktorú niektorí autori považujú za v súčasnosti najčastejšie poskytovanú formu psychoterapeutickej liečby v psychiatrickej starostlivosti. Kniha je súčasťou päťzväzkovej série s názvom *Jadrové kompetencie v psychoterapii*, ktorú editoval Glen O. Gabbard. Práve podporná psychoterapia, u nás často podceňovaná a stále málo známa, bola Americkým výborom pre psychiatriu a neurológiu (*American Board of Psychiatry and Neurology*) zaradená medzi jadrové kompetencie v špecifických formách psychoterapie pre psychiatrických rezidentov (spolu s krátkodobou terapiou, kognitívno-behaviorálnou terapiou, psychodynamickou terapiou a psy-

choterapiou kombinovanou s farmakoterapiou). Preto je určite prínosom, že sa preklad tejto knihy objavil aj u nás.

Autori začínajú s predstavením podpornej psychoterapie a s vysvetlením jej základných princípov. Venujú sa historickému kontextu podpornej psychoterapie pomocou čoho sa dostávajú k definovaniu jej súčasnej podoby. Chápu ju ako jednu z psychodynamických foriem liečby, ktorá sa nachádza na suportívnom póle suportívno-expresívneho kontinua. Toto kontinuum autori spájajú s psychopatologickým kontinuumom a týmto spôsobom vysvetľujú možnosť terapeuta vybrať si svoju „pozíciu“ na suportívno-expresívnom kontinuu podľa stupňa narušenia pacienta.

V ďalšej časti sa autori venujú cieľom podpornej psychoterapie a terapeutickému štýlu, či taktike, ktorú by si mal terapeut pri praktizovaní tejto formy psychoterapie osvojiť. V podpornej psychoterapii sa kladie dôraz na vysoko empatický a oceňujúci prístup, na vysokú autentickosť a zaangažovanie terapeuta. Rozsiahla časť knihy je venovaná podporným intervenciám. Aj keď podporná psychoterapia využíva celú radu intervencií rôznych terapeutických prístupov (veľmi často aj techniky kognitívno-behaviorálnej terapie), primárnymi sú pre ňu suportívne techniky, ktoré sú zamerané na zvyšovanie pacientovej sebaúcty. Najvýznamnejšiu úlohu tu zohráva pochvala, uistenie a povzbudenie. Autori uvádzajú konkrétne príklady týchto intervencií na prepisoch segmentov dialógov pacienta a terapeuta. Často uvádzajú alternatívne spôsoby reagovania terapeuta, na ktorých didaktickým spôsobom vysvetľujú ich prednosti a nedostatky. Čitateľ tak môže vidieť, ako sa pôvodne „bezvýznamné“ ocenenie mení na pomerne náročnú a vysoko terapeutickú intervenciu. V ďalšej kapitole sa autori venujú dôležitej téme konceptualizácie prípadu a formulácii terapeutických cieľov. Vysvetľujú rozdiely medzi štruktúrnym, genetickým, dynamickým a kognitívno-behaviorálnym prístupom konceptualizácie prípadu. Rozdiely týchto štyroch prístupov potom zaujímavou ilustrujú na konkrétnom prípade pacientky s depresiou. V tejto časti sa autori venujú aj prehľadu empirických výskumov účinnosti podpornej psychoterapie. Medzi nimi vyniká známa naturalistická štúdia Menningerovej nadácie, ktorá bola uskutočnená v rokoch 1956 až 1972 a v ktorej sa dlhodobo sledovali a porovnávali pacienti, ktorí podstúpili psychoanalýzu alebo expresívnu a suportívnu psychoterapiu. Jedným zo zaujímavých zistení bolo, že aj pacienti absolvujúci podpornú psychoterapiu dosiahli tzv. štruktúrne osobnostné zmeny, čo bolo v rozpore s predpokladmi.

V ďalšej kapitole sa autori venujú indikáciám a kontraindikáciám podpornej psychoterapie. Podpornú psychoterapiu odporúčajú okrem tradične indikovaných chronických pacientov so závažnou diagnózou aj pre relatívne dobre fungujúcich pacientov nachádzajúcich sa v akútnej kríze. S tým súvisí aj ďalšia kapitola knihy, v ktorej autori uvádzajú

použitie podpornej psychoterapie resp. podporných prvkov v krízovej intervencii a v práci so suicidálnymi pacientmi. Predtým však celú kapitolu venujú otázke terapeutického vzťahu v podpornej psychoterapii. Ako psychodynamickí autori sa venujú otázke reálneho a prenosového vzťahu a rozoberajú rozdiely práce s prenosom v expresívnych a suportívnych terapiách.

Predposledná kapitola je venovaná aplikácii podpornej psychoterapie v špecifických skupinách pacientov. Podporné intervencie ako edukácia, posilňovanie spolupráce pri medikácii a testovanie reality sú tradičné podporné techniky odporúčané pre schizofrénnych pacientov, ktoré im môžu pomôcť výrazne zvýšiť schopnosť adaptácie a interpersonálneho fungovania. Autori v tejto kapitole tiež upozorňujú na podporné komponenty špecifických liečebných prístupov. Otvorenú spoluprácu medzi terapeutom a pacientom, a zameriavanie sa na fungovanie ega a adaptačné schopnosti v dialekticko-behaviorálnej terapii hraničnej poruchy osobnosti autori hodnotia ako vysoko konzistentné s podpornou psychoterapiou. Takisto je to v prípade motivačného interview pre pacientov so závislosťou. Posledná kapitola knihy sa zameriava na hodnotenie kompetencie v podpornej psychoterapii.

Kniha je určite prínosom pre slovenských psychiatrov, psychoterapeutov, psychológov a všetkých, ktorí sa vo svojej práci môžu stretnúť s pacientmi, ktorým by podporná psychoterapia mohlo priniesť úľavu od akútnych symptómov a pomohla zvyšovať sebaúctu a adaptačné schopnosti. Malé výhrady by som mal k štruktúre knihy – niektoré kapitoly by som radil iným spôsobom, niektorým témam by som venoval osobitné kapitoly a pod. Kniha je však písaná veľmi zrozumiteľným a didakticky hodnotným štýlom. Súčasne s ňou Vydavateľstvo F vydalo aj druhú knihu zo série spomínanej v úvode. Je to Dlhodobá psychodynamická psychoterapia od editora celého radu Glenna O. Gabbarda. Verím, že sa čoskoro môžeme tešiť aj na zvyšné tri publikácie.

Matúš Bieščad